



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 225/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Mgr. Ondrejcom Barnom, advokátom, Zámocká 34, Stropkov, proti uzneseniu Okresného súdu Bardejov č. k. 7Csp/89/2018-197 z 25. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Bardejov č. k. 7Csp/89/2018-197 z 25. januára 2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Bardejov č. k. 7Csp/89/2018-197 z 25. januára 2023 **z r u š u j e** a **v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Bardejov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením v civilnom spore o výške náhrady trov právneho zastúpenia podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ktoré žiada zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu a priznať finančné zadost'učinenie 500 eur.

II.

2. Sťažovateľovi bolo v spore o finančné zadost'učinenie podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov vyhovené sčasti o zaplatenie 250 eur a bola mu priznaná náhrada trov konania v plnom rozsahu. Uznesením vyššieho súdneho úradníka z 15. júna 2022 bola náhrada trov konania určená na 406,46 eur, z čoho tarifná odmena podľa § 10 vyhlášky a náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky tvorili spolu 191,63 eur a cestovné výdavky podľa § 15 vyhlášky a náhrada za stratu času podľa § 17 vyhlášky v súvislosti s účasťou advokáta sťažovateľa na dvoch pojednávaniach tvorili spolu 214,83 eur.

3. Okresný súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením na sťažnosť žalovaného uznesenie vyššieho súdneho úradníka zmenil tak, že sťažovateľovi priznal len odmenu podľa § 10 vyhlášky a náhradu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky spolu 191,63 eur. Nepriznal mu náhradu za cestovné podľa § 16 ods. 4 vyhlášky a náhradu za stratu času jeho advokáta podľa § 17 vyhlášky spolu 214,83 eur. Odôvodnil to tým, že v sídle okresného súdu sú advokáti, ktorí sú schopní sťažovateľa zastúpiť, a preto je neúčelné, ak sa sťažovateľ dal zastúpiť advokátmi z okresných miest vzdialených 48 a 35 km. Toto rozhodnutie sťažovateľa nemôže ísť na ťarchu protistrany, hoc aj ide o dodávateľa, pre ktorého je trestom finančné zadost'učinenie, a nie náhrada prevádzky advokáta sťažovateľa. Náhrady cestovného a straty času advokáta okresný súd nepovažoval za účelné a hospodárne vynaložené, keďže v jeho obvode sú advokáti, ktorými sa sťažovateľ mohol dať zastúpiť. Poukázal na rozhodnutie iného okresného súdu, keď rovnaké náhrady neboli priznané advokátovi z Košíc pri zastupovaní na Okresnom súde Žiar nad Hronom.

III.

4. Sťažovateľ porušenie ústavných práv odvodzuje od právneho názoru nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 41/2021 z 19. mája 2021, ktorý v takmer identickom prípade jasne a výstižne definuje potrebu priznať náhrady cestovného a straty času, pričom dôvodom ich nepriznania nemôže byť vzdialenosť sídla advokáta od sídla súdu. Preto je názor namietaného uznesenia extrémne nesprávny a arbitrárny. Priznanie finančného zadost'učinenia odôvodňuje právnou neistotou vyvolanou namietaným uznesením, ktorá je následkom jeho rozporu s nálezom ústavného súdu. K tomu sťažovateľ dodáva, že ústavný súd akoby strácal akýkoľvek rešpekt, čo ho núti ústavnou sťažnosťou riešiť tento zdanlivo marginálny právny problém.

5. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti nevyjadril v lehote. Zúčastnená osoba uviedla, že považuje rozhodnutie okresného súdu za správne.

IV.

6. Rozhodovacia činnosť ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam civilných súdov o náhrade trov konania vychádza z toho, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00). Na tento výklad nadväzuje rozhodovacia činnosť ústavného súdu, ktorá zdôrazňuje jeho zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže problematika trov konania má akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu

napadnutého výroku o trovách konania treba uchýľovať iba výnimočne pri zistení extrémnemu zásahu do základného práva (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011). Rozhodovanie o náhrade trov konania je zároveň integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom, porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. jeho právo na spravodlivé súdne konanie (II. ÚS 56/05, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska).

7. Z ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia je zrejmé, že sťažovateľ bol v konaní úspešný a vznikol mu nárok na náhradu účelne vynaložených trov právneho zastúpenia. Okresný súd pri rozhodovaní nespochybnil ani jeden z piatich úkonov právnej služby, ktoré sťažovateľovi poskytol jeho advokát. Jedinou okolnosťou, ktorá ho viedla k záveru o neúčelnosti a nehospodárnosti časti trov konania, bola skutočnosť, že sídlo advokáta je vzdialené pár desiatok kilometrov od jeho sídla.

8. Čo tvorí náhradu trov konania pri zastúpení strany advokátom, určuje vyhláška, podľa ktorej advokát má popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu cestovného a stratu času. Okresný súd pri svojom rozhodovaní použil kritériá Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Neúčelnosť a nehospodárnosť rozhodnutia sťažovateľa však nemožno vyvodiť z toho, že sťažovateľ sa dal zastúpiť advokátom z vedľajšieho, pár desiatok kilometrov vzdialeného okresného mesta. Podľa § 89 CSP má strana sporu právo zvoliť si advokáta na základe vlastnej úvahy. V tom, že sťažovateľ si zvolil advokáta z vedľajšieho okresného mesta, nemožno identifikovať to, že by pri tomto rozhodnutí konal neúčelne alebo nehospodárne, keďže náhrada cestovného a straty času tvorí len jednu zo zložiek náhrady trov právneho zastúpenia. Nemožno od strany konania očakávať to, že za hospodárne a účelné bude považované také jej rozhodnutie, ktoré bude spočívať vo voľbe advokáta z miesta sídla okresného súdu, na ktorom sa koná o jeho žalobe. Obdobný záver bol vyjadrený aj v náleze ústavného súdu č. k. I. ÚS 41/2021 a rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (5MCdo 7/2008, 5MCdo/21/2009).

9. Z rozhodnutia sťažovateľa dať sa zastúpiť advokátmi z blízkych okresných miest nemožno vyvodiť, že by jeho rozhodnutie bolo neúčelné alebo nehospodárne. Takýto prístup by znižoval akúkoľvek mobilitu na trhu poskytovania právnych služieb v prostrední pár desiatok kilometrov vzdialených miest, v ktorých sú sídla okresných súdov. Preto je výklad § 251 CSP, podľa ktorého trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva, tak ako ho interpretoval okresný súd v napadnutom uznesení zjavne nesprávny. To vedie k záveru, že tým došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto bolo ústavnej sťažnosti vyhovené a podľa čl. 127 ods. 2 ústavy bolo rozhodnutie okresného súdu zrušené s tým, že vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

10. Dôvodom, pre ktorý došlo k porušeniu práv sťažovateľa, bol nesprávny výklad právnej normy. Vzhľadom na to, že došlo k zrušeniu napadnutého uznesenia a jeho vráteniu na ďalšie konanie, nebolo vyhovené návrhu sťažovateľa o priznanie finančného zadosťučinenia. Zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu je dostačujúce pre ochranu jeho ústavných práv.

V.

11. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2023 je 208,67 eur. Preto bola sťažovateľovi priznaná náhrada za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 208,67 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 12,52 eur) predstavuje 442,38 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu